

3. Фадеева К. Вимірювання специфічних конструктивів тілесності у психології / К. Фадеева // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. – 2013. – №3 (20). – С.167–174.
4. Фельденкрайз М. Осознание через движение. Оздоровительные движения для личностного роста / М. Фельденкрайз. – Москва : Институт общегуманитарных исследований, 2001. – 223 с.
5. Хомуленко Т. Б. Психосоматика: культурно-історичний підхід : Навчально-методичний посібник / Т. Б. Хомуленко, І. О. Філенко, К. І. Фоменко, О. С. Шукалова, М. В. Коваленко. – Харьков : Издатель «Диса Плюс», 2015. – 264 с.

Тітов І. Г., к. психол. н., доцент
Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

ЖИТТЄВИЙ СВІТ ОСОБИСТОСТІ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

Авторство поняття «життєвий світ» (Lebenswelt), як, власне, й перша спроба його феноменологічної концептуалізації, пов'язане з іменем Е. Гуссерля. У його розумінні Lebenswelt є тим «єдино дійсним», «найближчим до нас» конкретним навколишнім світом, у якому живе людина, який «прямо» наданий їй у сприйманні, в безпосередньому чуттєвому досвіді. На відміну від створеного людством «вторинного» світу ідеальностей об'єктивної науки (концепцій, ідей, понять, формул тощо), який у процесі історичного розвитку відособлюється від життєвого світу та заміщує його своїми ідеалізованими формоутвореннями, Lebenswelt є «первинним» світом дотеоретичного споглядання, дологічного перцептивного досвіду, що існує як очевидність, не викликає сумнівів, є апріорно зрозумілим та передує будь-якому точному знанню, виступаючи його вихідним смисловим фундаментом. Будучи особливим чином структурованим (за суб'єктивними часовими, просторовими, каузальними та ін. параметрами) світом перцептивних феноменів, зумовлених переживанням очевидності звичних життєво-практичних контекстів світосприйняття, Lebenswelt конституюється діяльністю людської суб'єктивності та проявляється в рухливих смислових горизонтах «інтенціонального життя свідомості» конкретної особи.

Запропоноване Е. Гуссерлем трактування життєвого світу як інтенціональної структури, визначеної переживанням безпосередньої наданості світу в природній настанові свідомості, набуває нових смислових імплікацій у межах соціально-феноменологічних теорій (А. Шютц, П. Бергер, Т. Лукман, Ю. Хабермас, І. Гофман) та філософії екзистенціалізму (М. Гайдеггер, Ж.-П. Сартр). У соціальній феноменології життєвий світ ототожнюється із повсякденністю як символічним універсумом життєво-практичних смислів, цінностей та значень, що формують архітектоніку культурних світів у сукупності очевидних форм їхньої презентації в буденному досвіді люди-

ни та визначають вектори її пізнавальної, інструментальної й соціально-комунікативної активності. В екзистенціальній традиції тематика життєвого світу виходить за межі повсякденності, трансформуючись у проблематику Dasein – конкретного, наявного існування людини, її тут-буття, – антропоморфна конституція якого визначається його дочасністю та скінченністю, зверненістю в майбутнє та трансцендентальністю. При цьому реальність життєвого світу не редукується до фактичної предметності, а трактується як корелятивна свідомості людини онтологія, що містить у собі екзистенційний мотив пошуку сенсу буття, інтенцію вільного цілепокладання, проектування та самоздійснення через рефлексивне заперечення, неоголошену ірраціональності та абсурдності природного існування.

Окремий підхід до дослідження структур життєвого світу формується у марксистській теорії, де життєвий світ розглядається як «своєрідний мікрокосм, виокремлений у складі макрокосму сукупного людського буття», (В. П. Иванов, 1986, с.62), як обмежена силовим полем діяльності та спілкування людини соціокультурна дійсність, як локус практичної реалізації нею своїх фундаментальних потреб, духовних орієнтацій та творчих здібностей. У цій якості життєвий світ виступає як опосередкована сукупністю культурно-історичних значень смислового мережа явищ, особлива смисло-життєва реальність, котра задає для окремого індивіда всі можливі доцільні способи освоєння суцього (Е. К. Быстрицкий, 1986, с.149) та забезпечує його «самоздійснення в людському світі, пошук та набуття самого себе в якості людини» (В. П. Иванов, 1986, с.62).

Сучасний стан проблеми життєвого світу визначається прагненням узгодити соціокультурні детермінанти життя людини з природними умовами здійснення нею перетворювальної діяльності, що виявляється передусім в тенденції до естетизації життєвого світу (Ж. Бодрійяр, Г. Бьоме, А. Хеллер, В. Хауг та ін.). Остання оформлюється у вигляді повсякденних креативних технологій – різного роду художніх акцій, хепенінгу, перформансу, формування ландшафту, енвайронменту та інших практик «посткультури», що мають на меті вільне продукування естетично цінних артефактів, які маніфестують собою деяку контекстуально релевантну єдність універсальної символіки природи та соціальних відносин. У цьому сенсі «життєвий світ виступає у вигляді особливого символічного простору – екологічного семіозису культури, що стає переважною дійсністю сучасної людини та визначає стилістику її конструктивної активності» (С. Б. Кожевников, 2008, с.138).

Таким чином, кожний із зазначених підходів акцентує увагу на різних, але, водночас, важливих аспектах життєвого світу, що дозволяє загалом характеризувати його так. Життєвий світ – це домірна світові суб'єктивна реальність, межі якої визначаються формами переживання та осмислення людиною об'єктивної дійсності; це світ, що існує як сама собою зрозуміла наданість, безпосередня очевидність, котра не викликає сумнівів та усвідомлюється у простій досвідній достовірності. Виявляючись як кінцева царина значень, що визначає смислові горизонти актуальної або потенційної буттєвості предметів, життєвий світ утворює універсальне смислове поле всіх можливих актів цілепокладання, її життєвих проектів, смислового співвіднесення минулих, теперішніх та майбутніх дій.

Список використаних джерел

1. Быстрицкий Е.К. Мировоззрение личности в свете философской традиции: проблема единства сознания, знания и самосознания // Мировоззренческая культура личности (Философские проблемы формирования). – К. : Наукова думка, 1986. – С.89-175.
2. Иванов В.П. Мировоззрение как форма сознания, самоопределения и культуры личности // Мировоззренческая культура личности (Философские проблемы формирования). – К. : Наукова думка, 1986. – С.10-88.
3. Кожевников С.Б. Эвристические горизонты концепции жизненного мира // Вопросы философии. – 2008. – №11. – С.130-142.

Тітова Т. Є., к. психол. н., доцент
Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ- ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ У ВИЩІ

Вступ до вищого навчального закладу може супроводжуватись виникненням різноманітних кризових ситуацій, що може бути пов'язане з рядом об'єктивних та суб'єктивних факторів. Зокрема, система навчання вищого навчального закладу кардинально відрізняється від шкільного та вимагає від студента високих адаптаційних можливостей. Йому необхідно не лише реорганізувати зовнішній буттєвий шар життя, але й усвідомити та відрегулювати величезний шар внутрішнього життя (емоційні, вольові, комунікативні та ін. особливості). Від того, наскільки швидко та ефективно першокурснику вдасться адаптуватись у вищі, буде залежати успішність його навчання та подальшого особистісного розвитку (О.А. Раєвська, 2016).

Неможливість студентів-першокурсників пристосуватись до нових умов призводить до дезадаптації, яка може проявлятись у систематичних пропусках навчальних занять, невиконанні навчальних завдань, ускладненнях у взаємодії з викладачами та студентами, пригніченому емоційному стані тощо.

На думку Л. Є. Тарасової, важливим компонентом психолого-педагогічного процесу є психологічний супровід як система професійної діяльності дорослого (викладача, куратора, психолога тощо), основним змістом якої є допомога молоді в усвідомленні та осмисленні власного майбутнього, формуванні навичок життєстійкості, гнучкості та самовизначення у нових життєвих умовах, сприянні розвитку здібностей успішного виконання різноманітних ролей.

Важливими характеристиками психологічного супроводу є, по-перше, його безперервність, постійність та цілісність; по-друге, його здійснення можливе за умови взаємодії всіх учасників навчального процесу (психологів, викладацько-професорського складу, студентів); по-третє, він є цілісним процесом, який поєднує в собі вивчення, розвиток, формування та корек-